

TALLINNA ÜLIKOO

Loodus- ja
terviseteaduste instituut

Kinnitatud TLÜ loodus- ja terviseteaduste
Instituudi 26. märtsi 2018 otsusega nr 1-6/

Tallinna Ülikool
Loodus- ja terviseteaduste instituut
rekreatsioonikorralduse õppekavad

JUHEND

**rekreatsioonikorralduse bakalaureuse- ja magistritöö
koostamiseks ja vormistamiseks**

Tallinn 2018

SISUKORD

1. ÜLDISED NÕUDED JA JUHISED LÕPUTÖÖLE	3
1.1 Lõputöö eesmärk	3
1.2 Lõputöö teema valik ja kinnitamine	3
1.3 Lõputöö uurimisprojekti koostamine ja kinnitamine	3
1.4 Lõputöö juhendamine	4
1.5 Lõputööna teostatava uurimistöö liigid ja sisulised nõuded	4
1.6 Lõputöö kaitsmine ja hindamine	5
2. LÕPUTÖÖ STRUKTUUR JA VORMISTAMINE	6
2.1 Lõputöö struktuur	6
2.2 Töö maht	8
2.3 Viitamine ja kasutatud allikate loetelu	8
2.4 Töö keel ja stiil	9
2.5 Vormistamise ja küljendamisega seotu	10
2.6 Tabelid ja joonised	10

Lisa 1 Tiitellehe kujunduse näidis

Lisa 2 Viidete ja kasutatud allikate loetelu vormistamise näited

Lisa 3 Lõputööde kaitsmisprotseduuri reeglid

1. ÜLDISED NÕUDED JA JUHISED LÕPUTÖÖLE

Käesolev juhend reguleerib bakalaureuse- ja magistritöö (edaspidi koos tähistatuna *lõputöö*) koostamise ja vormistamise tingimusi TLÜ looduse- ja terviseteaduste instituudi rekreatsioonikorralduse õppekavadel. Ülikooli lõpetamise ja lõputöö kaitsmise korda reguleerib TLÜ [õppekorralduse eeskiri](#).

1.1 Lõputöö eesmärk

Lõputöö eesmärgiks on üliõpilasele teadusliku uurimistöö kogemuse andmine, uurimistööks vajalike teadmiste süvendamine ja oskuste arendamine. Lõputöö tõestab üliõpilase erialast ettevalmistust ning näitab üliõpilase võimet rekreatsioonikorralduse valdkonda kuuluvate probleemide teaduslikuks käsitlemiseks.

Erinevus bakalaureusetöö ja magistritöö vahel seisneb käsitletava probleemi ulatuses, kasutatavate meetodite raskusastmes ja töö mahus ja põhjalikkuses.

1.2 Lõputöö teema valik ja kinnitamine

Teema valikul lähtub üliõpilane kas õppejõu poolt pakutavast lõputöö teemast või pöördub siis oma valitud teemaga vastava valdkonnaga tegeleva õppejõu/teaduri poole. Teema valikul on soovitatav silmas pidada järgmiseid tegureid: oma huvid, võimed ja kogemused, juhendaja olemasolu ja nõuanded, võimalus teemat järgmistes töedes edasi arendada, teema aktuaalsus, lahendatavus; uurimisobjekti omapära. Teema valik ei tohi olla juhuslik ning eriti tuleb vältida laialivalguvat teemakäsitlust. Lõputöö teema peab olema seotud põhiõppekava valdkondadega.

Üliõpilane esitab vormikohase avalduse bakalaureuse- või magistritöö teema ja juhendaja kinnitamiseks. Avaldusel peab olema juhendaja allkiri. Sellega tõendab juhendaja, et ta on nõus konkreetset üliõpilast konkreetset teemat juhendama. Avaldus tuleb esitada hiljemalt kaitsmisele eelneva semestri teise kuu jooksul (kevadsemestril kaitsjad oktoobris, sügissemestril kaitsjad mais).

1.3 Lõputöö uurimiskava koostamine ja kinnitamine

Reaalse uurimistööga alustamine nõuab suurt eeltööd ja enne seda peab endale selgeks tegema, millist probleemi ning kuidas lahendada hakata, millist metoodikat kasutada ja kuhu üldjoontes tahetakse välja jõuda. Kui teema osas on saavutatud kokkulepe juhendajaga, tuleb üliõpilasel koostada lõputöö kava (1-2 lk). Uurimiskava peab sisaldama:

- teema lühiseloostus (sh nimetus, valiku põhjendus);
- keskne uurimisprobleem;
- uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused;
- põhimõisted;
- valim ning andmekogumise ja –analüüsi meetodid;
- töö teostamise etappide loetelu ja ligikaudne ajakava;
- üliõpilase nimi, allkiri;

- juhendaja nimi, allkiri.

Kava tuleb esitada kinnitamiseks kevadsemestril kaitsjatel novembris ning sügissemestril kaitsjatel aprillis. Vajadusel antakse uurimiskava tagasi täpsustuste ja täienduste tegemiseks.

Kui üliõpilane ei ole kaitsnud tööd ühe õppeaasta jooksul alates uurimisprojekti kinnitamisest, tuleb esitada uuesti avaldus lõputöö teema ja juhendaja kinnitamiseks ning uurimisprojekt juhendajaga taas kooskõlastada, viia vajadusel sisse täiendused või muudatused ning esitada see uuesti osakonda.

1.4 Lõputöö juhendamine

Lõputöö on üliõpilase iseseisev uurimistöö, mis teostatakse juhendaja suunamisel. Juhendaja roll on nõustav ja suunav. Juhendaja:

- abistab teema valikul ja probleemi sõnastamisel;
- abistab meetodika valikul;
- soovitab tööks vajaliku teaduskirjanduse;
- juhib tähelepanu vigadele ja lünkadele töös;
- pöörab tähelepanu teema arenduse ebajärjekindlusele ja nõrkadele kohtadele argumentatsioonis;
- hindab töö keele ja stiili teaduslikkust;
- kontrollib töö vastavust sisulistele ja vormilistele nõuetele;
- ülesandeks ei ole parandada keele- ega stiilivigu.

Juhendajaks on reeglina TLÜ looduse- ja terviseteaduste instituudi liikumise-, tervise- ja sporditeaduste suuna õppejõud või teadur. Juhul, kui töö on interdistsiplinaarne või koostatakse teise õppesuuna või instituudi uurimismaterjale kasutades, võib erandina juhendajaks olla ka TLÜ teiste instituutide või õppesuundade õppejõud või teadur või TLÜ väline juhendaja. Viimasel juhul peab üliõpilane isiklikult pöörduma rekreatsioonikorralduse õppekava juhi poole nõusoleku saamiseks. Juhul kui töö on rakenduslikku laadi, võib lisaks juhendajale olla lõputööl konsultant väljastpoolt ülikooli.

Juhendamine toimub üliõpilase ja juhendaja vahelisel kokkuleppel vastava töögraafiku kohaselt. Üliõpilane on kohustatud hoidma juhendajaga pidevat töökontakti ja kinni pidama kokkulepitud töögraafikust. Üliõpilase kohustuseks on teavitada oma juhendajat esilekerkivatest raskustest ja võimalikest teema ning probleemipüstituse muutustest. Kui üliõpilane korduvalt rikub kokkulepitud töögraafikut, on juhendajal õigus loobuda üliõpilase lõputöö juhendamisest.

Üliõpilane peab oma lõputöö lõppvariandi esitama juhendajale enne tööde esitamise tähtaega piisava ajavaruga, et juhendaja jõuaks enne töö kaitsmisele lubamist tervikliku töö läbi vaadata. Kui juhendaja loeb esitatud töö kehtivatele nõuetele vastavaks, siis juhendaja allkirjastab selle.

1.5 Lõputööna teostatava uurimistöö liigid ja sisulised nõuded

Lõputöö on reeglina empiiriline uuring, kuid lubatud on ka teoreetilist ja rakenduslikku laadi uuringud. Vajalik on igal juhul uurimistöö eesmärgi ja uurimisküsimuste täpne

formuleerimine ja töö piiritletus. Lõputöö pealkiri peab adekvaatselt kajastama töö sisu. Kõigi tööde puhul peab töö kirjutaja määratlema, milles seisneb tema omapoolne originaalne panus.

Empiiriline uuring

Empiiriline uuring põhineb primaarsete või sekundaarsete andmete originaalsel uurimisel, kasutades kindlat meetodikat. Empiirilises uuringus võib kasutada nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid uurimismeetodeid. Meetodite valik sõltub töös püstitatud eesmärgist ning uurimisküsimustest. Empiiriliste tööde puhul peab autor väga täpselt kirjeldama kasutatud meetodeid ja andmeid.

Teoreetiline uuring

Teoreetilise töö eesmärgiks on olemasolevate teoreetiliste käsitluste ja/või uuringute alusel välja töötada oma lähenemine uurimisprobleemile, kriitiliselt ja võrdlevalt analüüsida erinevaid käsitlusi. Teoreetilise sisuga töö tegemisel eeldatakse töö teemavalikut ainekursustega seonduvatel teemadel. Bakalaureusetöö sisuks võib olla ka referatiivne uurimistöö, kuid see ei tohi piirduda ainult allikate refereerimise ja kirjeldamisega, vaid peab sisaldama nende analüüsi ning pakkuma autoripoolseid tõlgendusi ja seisukohti.

Rakenduslik uuring

Rakenduslik uurimistöö koosneb kaitstavast projektist (nt rekreatiivse ala projekt, piirkonna või organisatsiooni rekreatsioonikorralduse tõhustamise projekt, rekreatiivse tegevuse didaktiline materjal vm) ja sellega kaasnevast tööst, milles kajastub teoreetilis-metoodiline rakendusliku projekti analüüs ja põhjendus. Ka rakendusliku uuringu puhul eeldatakse valitud teema piires olulisemate teoreetiliste seisukohtade kirjanduse toel avamist. Rakendusliku suunitlusega töö peab olema praktilist laadi rakendusväärne.

1.6 Lõputöö kaitsmine ja hindamine

Lõputöö avalik kaitsmine toimub suulise ettekande ja akadeemilise diskussiooni vormis (vt **Lisa 3**). Lõputöö on hindeline. Tööd hinnatakse sõnaliselt “suurepärase”, “väga hea”, “hea”, “rahuldav”, “kasin” ja täheliselt “A – E”; negatiivne tulemus on “puudulik” (F). Lõputööde kaitsmise tulemused tehakse üliõpilastele teatavaks kaitsmispäeval suuliselt vahetult pärast otsustamist.

Lõputöö hindamisel arvestatakse:

- teema piiritletus, probleemiasetus;
- töö sisu vastavus teemale;
- taustkirjanduse adekvaatne lahtimõtestamine, kasutatud allikate maht ja asjakohasus;
- valitud uurimismeetodika, selle valdamine ja vastavus uurimisküsimustele;
- empiirilise materjali piisavus, uurimistulemuste esitamine ja analüüsi põhjalikkus;
- teoreetilise tausta sobivus ja selle seostamine empiirilise andmestiku analüüsiga;
- töö ülesehitus, struktuuri loogilisus;
- korrektsus allikate kasutamisel ja viitamisel;
- keelekasutuse korrektsus ja stiililine ühtsus;
- töö üldine vormistus;
- ettekande ülesehitus ja ammendavus;

- väitlemisoskus ning suutlikkus küsimustele vastata;
- ettekandes ja väitluse käigus demonstreeritud erialased teadmised.

2. LÕPUTÖÖ STRUKTUUR JA VORMISTAMINE

2.1 Lõputöö struktuur

Lõputöö koosneb vastavalt valitud uurimistöö liigile reeglina järgmistest osadest, kusjuures iga konkreetse töö struktuur ja peatükkide pealkirjad koostatakse sisulistest kaalutlustest lähtudes:

Empiiriline uuring (kvantitatiivseid uurimismeetodeid kasutav)

- **tiitelleht** (kujunduse näidis vt **Lisa 1**);
- **lihtlitsents** (vorm LTI kodulehel)
- **resümee** – lõputöö eestikeelne lühikokkuvõte (maks. 1 lk, reavahe 1,0), mis sisaldab kokkusurutud, kuid võimalikult üksikasjalikul viisil uuringu eesmärgi, meetodika, tulemused ja järeldused. Resümee peab sisaldama algusesse paigutatud töö bibliograafilist kirjet (autori nimi, pealkiri, töö tase, teostamise asutus, aasta) ja lõpu asetatud võtmesõnade (5-7) loetelu, mis kõige enam iseloomustavad antud uurimistöö sisu;
- **abstract** – lõputöö ingliskeelne lühikokkuvõtte (sisuliselt eestikeelse resümee tõlge) koos bibliograafilise kirje ja võtmesõnadega (maks. 1 lk, reavahe 1,0);
- **sisukord** – sisukorras näidatakse kõik töö põhiosa numeratsiooniga tähistatud pealkirjad ranges vastavuses töös toodud pealkirjadega koos leheküljenumbritega, millelt algab vastav jaotus. Sisukorda lisatakse, kuid ei numereerita resümee, *abstract*, sissejuhatus, kokkuvõte, kirjanduse loetelu, lisad jm töö iseseisvad osad;
- **sissejuhatus** – kujutab endast autori mõttearendust uurimisteema tähtsusest ja autori huvist selle teema vastu;
- **kirjanduse ülevaade** – analüütiline ülevaade teaduskirjanduses olemasolevatest andmetest, seisukohtadest ja teooriatest, mis töö teemat otseselt puudutavad. Peatükk on reeglina jaotatud teemade kaupa alapeatükkideks;
- **töö eesmärk ja ülesanded** – töö eesmärkide ja ülesannete (vajadusel ka hüpoteesid) sõnastus tuleneb suuresti eelnevast peatükist;
- **metoodika** – teostatud empiirilise uuringu meetodika üksikasjalik kirjeldus ja selle valiku põhjendus, ühtlasi valimi, instrumendi, andmekogumise ja -töötamise kirjeldus. Kui uuring on teostatud uurimisrühmas osaledes, siis siin on vaja näidata autori otsene isiklik panus selle valimisse. Ka see peatükk on soovitatav jaotada alapeatükkideks;
- **töö tulemused** – esitatakse tekstina, jooniste ja/või tabelitena. Valiku tegemine jooniste või tabelite kasuks on vaba. Hoiduda tuleb dubleerimisest, st samade andmete esitamisest nii tabeli kui joonisena. Tekst piirdub selles peatükis peamiselt tähelepanu juhtimisega kõige olulisemat tähtsust omavatele tulemustele. Ka see peatükk on otstarbekas jaotada alapeatükkideks;
- **tulemuste arutelu** – see on kohustuslik eristada omaette peatükina. Siin arutletakse tulemuste sarnasuse ja erinevuse üle võrreldes oma uurimistöö tulemusi varasemates uurimustes ja kirjanduses esinevate andmetega. Analüüsitakse, kas saadud andmed

kinnitavad tööhüpoteesi või millise vastuse võimaldavad need anda püstitatud probleemile;

- **järeldused** – sõnastatakse lühidalt ja selgelt. Nendes peab kajastuma vastus püstitatud uurimisülesannetele ja seisukohavõtt tööhüpoteesi suhtes. Järeldused peavad põhinema autori poolt saadud andmetel ja nende analüüsil;
- **kasutatud allikate loetelu** – sisaldab töös viidatud allikate täieliku süstemaatilise loetelu, kus esitatakse vaid need allikad, millele tekstis viidatakse. Allikad järjestatakse alfabeetiliselt.
- **lisad** (vajadusel) – paigutatakse uurimisraporti tekstiosa lõppu kasutatud kirjanduse järele, varustatakse üldpealkirjaga “Lisad” (eri lehel). Lisad pealkirjastatakse, nummerdatakse märkides pealkirja kohale paremasse serva “Lisa 1”, “Lisa 2” jne, iga lisa alustatakse uuel lehel. Lisadena esitatakse materjal, mis illustreerib tööd või annab lisateavet. Lisade hulka loetakse tabelid, joonised, fotod, kaardid, väljavõtted dokumentidest, küsitluslehed, ankeedid jm, mis on vajalikud põhiteksti paremaks mõistmiseks, kuid oma mahu või sisu poolest hakkaksid teksti lugemist takistama.

Järgnevates uurimistöös liikides võib tööde struktuur erineda mõnevõrra eespool esitatust. Avatakse vaid need struktuuri osad, mis teistlaadsed või sisult erinevad.

Empiiriline uuring (kvalitatiivseid uurimismeetodeid kasutav)

- tiitelleht;
- lihtlitsents (vorm LTI kodulehel)
- resüme;
- abstract;
- sisukord;
- **sissejuhatus** – avatakse teema, põhjendatakse teema valikut, iseloomustatakse allikaid, mille põhjal uuring tehakse, kirjeldatakse uurimise meetodikat, antakse ülevaade teemat puudutavast varasemalt käsitletust ja sellest millele toetutakse, esitatakse töö eesmärgid ja uurimisküsimused, ülevaade struktuurist (mida mingi osa käsitleb);
- **teemaarendus peatükkidena** – nendes esitatakse kogutud materjal, selle analüüs, seostamine kirjandusega ja hinnang kasutatud uurimismeetodikale. Esimene peatükk haarab tavaliselt probleemi laiemalt (kirjanduse ülevaade), ülejäänud peatükid on pühendatud konkreetsematele teemadele;
- **kokkuvõte** – tehakse üldistused ja põhijäreldused, mis esitatakse kas jutustava tekstina või punktide kaupa;
- kasutatud allikate loetelu;
- lisad (vajadusel).

Teoreetiline uuring

- tiitelleht;
- lihtlitsents (vorm LTI kodulehel)
- resüme;
- abstract;
- sisukord;
- **sissejuhatus** – avatakse teema, põhjendatakse teema valikut, iseloomustatakse kirjandust, mille põhjal uuring tehakse, ülevaade struktuurist (mida mingi osa käsitleb);

- **teemaarendus peatükkidena** – koosneb probleemi varasemate käsitluste analüüsisist kirjanduse põhjal, mis esitatakse loogiliselt järgnevate peatükkidena ja sisaldavad autori enda seisukohti;
- kokkuvõte;
- kasutatud allikate loetelu.

Rakenduslik uuring

- tiitelleht;
- lihtlitsents (vorm LTI kodulehel)
- resümee;
- abstract;
- sisukord;
- **sissejuhatus** – avatakse teema, rakendusobjekti aktuaalsus jm teemavaliku põhjendused, töö eesmärgid ja ülesanded, ülevaade struktuurist (mida mingi osa käsitleb);
- **teemaarendus peatükkidena** – loogiliselt järgnevate peatükkidena antakse ülevaade projektiga seonduvatest teoreetilistest aspektidest, probleemi lahendamise metodoloogiline kirjeldus, probleemlahenduse kirjeldus ja lahendite presenteerimine;
- kokkuvõte;
- kasutatud allikate loetelu.

Lõputöö täpse väljundi ja sisulise ülesehituse täpsustab üliõpilane konsultatsioonides juhendajaga. Töö struktuuriosade maht peab olema otstarbekas. Ühelt poolt on lugejal hõlpsam lugeda liigendatud teksti. Teiselt poolt tuleks jaotada osi ainult siis, kui selleks on sisuline põhjus. Näiteks peab alapeatükke ja allosi olema vähemalt kaks, nad ei tohi olla liiga lühikesed (ainult mõne lõigu pikkused) ega väga ebaproportsionaalsed.

2.2 Töö maht

Empiirilise ja teoreetilise lõputöö pikkus on ilma lisadeta järgmine:

- bakalaureusetöö puhul vähemalt 30, kuid mitte enam kui 40 lehekülge;
- magistrیتöö puhul vähemalt 40, kuid mitte enam kui 60 lehekülge.

Rakendusliku lõputöö kaitsmiseks tuleb kaitstavale projektile (rakendusliku lõputööna kaitstava projekti mahtu ei piirata) lisada lõputöö tavapäraseid osi sisaldav töö (vt p 2.1). Lisatava töö pikkus on järgmine:

- bakalaureusetöö puhul 20-30 lehekülge;
- magistrیتöö puhul 40-50 lehekülge.

2.3 Viitamine ja kasutatud allikate loetelu

Viitamine on kohustuslik igal pool, kus refereeritakse kelle tahes tööd ning kasutatakse mõtteid, ideid või andmeid olemasolevatest allikatest. Viitamine algallikale on osa akadeemilisest tavast ja oskusest. Lõputöö nõuab täpset viitamissüsteemi. Lohakas või puudulik viitamine, mis lubab autoril endale omistada võõraid mõtteid, ideid või andmeid, viib töö hindamiseni plagiaadina. Seepärast peab viitamisel olema väga hoolikas ja autoritekst peab olema selgelt eristatav. Täpne viitamine on vajalik veel selleks, et:

- austada teiste autorite mõtteid ja ideid;

- pakkuda lugejale (sageli uurimistöö hindajale) kinnitust töö autori lugemuse ulatusest ja põhjalikkusest;
- võimaldada töö lugejal kergelt määrata kindlaks viidatud materjal.

Rekreatsioonikorralduse õppekava lõputöodes peab viitamisel kasutama autor-aasta süsteemi, mida tuntakse kui Harvardi süsteemi. Selles viidatakse teksti sees sulgudes teose autori perekonnanimele ja ilmumise aastale – nt (Valge, 2005), vajadusel ka lehekülgedele – nt (Valge, 2005: 137) või (Valge, 2005, lk 137) ning viide ise asub kasutatud allikate loetelus töö lõpus alfabeetilisest järjestuses autori ja aasta põhjal (vt täpsemalt **Lisa 2**). Juhul kui otsustatakse kasutada mõnda teist süsteemi (nt ajaloolises uurimistöös joonealust viitamistehnikat), siis on oluline, et seda järjekindlalt töö algusest kuni lõpuni järgitaks.

Viidete kasutamisel tuleb silmas pidada, et allika kirje tuleb esitada täpselt. Allika nimel ei esitata mingeid oma tõlgendusi või väiteid, st viide tuleb paigutada teksti nii, et lugeja mõistaks kergesti, missuguse tekstiosa juurde see täpselt kuulub. Viite mõjupiirkond ulatub viiteni – viide osutab seda kohta, kus lõpeb refereering või tsitaat. Kui viide on lõigu lõpus, katab see kogu lõigu, kui lause lõpus, kuulub see ainult selle lause juurde. Kui lõik lõpeb viidatava lausega, pannakse viide enne lauselõpu punkti. Kui viide seisab üksiku sõna juures, käib viide üksnes selle sõna kohta.

Viide allika leheküljele on kohustuslik, kui tekstis on toodud täpne tsitaat. Sama on vajalik ka siis, kui refereeritakse mingit konkreetset mõtteavaldust, järeldust, arvandmeid.

Kasutatud allikate loetelus esitatakse kõik allikad, millele töös on viidatud, ja ainult need. Allikad esitatakse üldjuhul ühes nimekirjas alfabeetiliselt, eristamata erinevat tüüpi väljaandeid. Juhul, kui töö empiiriliseks materjaliks on lisaks tavapärastele teaduslikele kirjandusallikatele veel erinevat laadi kirjalikud materjalid (nt arhiivimaterjalid, ajaleheartiklid, ametlikud dokumendid, intervjuud, internetitekstid) on soovitatav viited esitada eraldi alajaotuste all.

Tudengil on soovitatav kontrollida täiendavalt akadeemilistest tavadest kinnipidamist, kasutades selleks olemasolevaid programme (nt [Kratt](#) ja [URKUND](#) jt). Lähtuda saab ka Euroopa teadlaste eetikakoodeksist (kättesaadav [LTI veebilehelt](#)).

2.4 Töö keel ja stiil

Lõputöö kirjutatakse reeglina eesti keeles, välja arvatud magistritöö, mis on lubatud kirjutada ka inglise keeles. Lõputöö kirjutamisel tuleb arvestada, et tekst oleks asjalik, kergesti mõistetav ja väljendused ühetähenduslikud.

Oluline on töö keeleline korrektsus ja stiililine ühtsus. Soovitatav on keeleline neutraalsus, st eelistada tuleks umbisikulise tegumoe (*töös käsitletakse, analüüsitakse*) või kolmanda pöörde vormide (*töö vaatleb, analüüsib*) kasutamist. Erandiks on kvalitatiivne uuring, kus ei taunita esimese pöörde vormide kasutust (*uurin, analüüsin*). Oluline on kasutada tehtud valikut järjekindlalt kogu töös. Teisalt tähendab neutraalsus hinnanguliste ja suhtumist väljendavate keelendite vältimist. Vältida tuleks ka üliemotsionaalsete omadussõnade tarvitamist nähtuste või protsesside iseloomustamisel (nt *majanduslik olukord on lausa suurepärase, lapsed jooksid maru kiiresti*).

Autor peab kõigepealt ise oma teksti korduvalt hoolikalt kontrollima. Soovitav on paluda ka teisel inimesel (nt kaasüliõpilane) töö enne lõplikku vormistamist läbi lugeda ja seda kommenteerida, sest kirjutamise käigus muutub tekst liiga tuttavaks, mistõttu kõiki oma vigu ja vasturääkivusi autor tavaliselt ise ei märka.

2.5 Vormistamise ja küljendamise seotu

Töö kirjapanekul tuleb kinni pidada üldistest rahvusvaheliselt väljakujunenud teadusliku töö vormistamise nõuetest. Lõputöö vormistamisel tuleb järgida kindlaid reegleid ja kogu töö lõikes ühtset vormistusstiili.

Lõputöös kasutatakse A4 formaadis valget paberil. Tekst kirjutatakse ainult lehe ühele küljele. Töö kirjastiil eelistatult Times New Roman. Kirja suurus on standardne, st 12 punkti, reavahe peab olema põhitekstis 1,5. Tabelite pealkirjades, jooniste allkirjades, pikkade tsitaatide puhul ja joonealustes viidetes (v.a viidete vahel) on soovitav kasutada reavahet 1,0.

Lehekülje ülemine ja alumine veeris 2,5 cm, paremal 2 cm, vasakul köitmise hõlbustamiseks vähemalt 3,5 cm. Lõigustiil peab olema ühtlane, st kasutatakse taandeta lõike, mille vahel on tühi rida. Tekst joondatakse mõlemast, st nii paremast kui vasakust servast. Kõik töö leheküljed nummerdatakse. Tiitellehte ei nummerdata, kuigi loendatakse (st leheküljenumbrid algavad tiitellehele järgneval leheküljel numbriga 2). Lõputöö leheküljenumbrid paiknevad all keskel.

Töö tekst liigendatakse peatükkideks, alapeatükkideks. Peatükkidele ja nende alapeatükkidele pannakse sisule vastavad pealkirjad. Põhiosa peatükid ja nende alljaotused nummerdatakse. Töö liigendatuse esiletoomiseks on soovitav kasutada pealkirjade ees mitte enam kui kolmetasandilist numeratsiooni (s.t 1. PEATÜKK, 1.1. Alapeatükk, 1.1.1. Allosa). Hoolikalt tuleb jälgida, et pealkirjad töös ja sisukorras langeksid kokku. Kõik töö iseseisvad koostisosad ja esimese astme pealkirjad algavad uuel leheküljelt.

Töö pealkirjades sõnu „peatükk“, „osa“, „punkt“ vms ei kasutata. Kui pealkirjaga samale lehele ei mahu vähemalt kaks rida sellele järgnevat teksti, tuleb trükkimist alustada järgmiselt lehelt. Pealkirjade kujundamisel arvestatakse järgmist: kõikide peatükkide ja iseseisvate osade (sissejuhatus, kokkuvõte, kasutatud kirjandus jne) pealkirjad kirjutatakse suurtähtedega; alljaotuste (alapeatükid, allosad) pealkirjad kirjutatakse väiketähtedega (v.a suur algustäht); pealkirjade lõppu punkti ei panda; pealkirjad peavad olema lühikesed, lakoonilised ja vastama sisule; sõnade poolitamine ja lühendite kasutamine pealkirjades pole soovitav; peatükid peavad olema loogilises järgnevuses ja sõltuvuses.

2.6 Tabelid ja joonised

Kõik töös esitatavad tabelid ja joonised peavad olema nummerdatud jooksvalt. Tabelitel ja joonistel on kummalgi oma numeratsioon. Tabelite ja jooniste esitamisel tuleb järgida:

- tabelis ja joonisel esitatu peab olema hõlpsasti ja ühemõtteliselt tõlgendatav;
- tabelile kirjutatakse pealkiri (näit: **Tabel 1.** Rekreatsioonikorralduse eriala lõpetajad 1999-2009 aastatel) ja joonisele allkiri (näit: **Joonis 1.** Rekreatsioonikorralduse eriala

lõpetajate vanuseline jaotus), mis peavad olema lühikesed ja selged, kuid sisu ammendavalt lahtimõtestavad;

- tabelid ja joonised tuleb paigutada võimalikult selle tekstilõigu järele, milles sellele viidatakse. Tabelites ja joonistel esitatud andmed tuleb siduda töö tekstiga. Selleks võib kasutada kas otsest viitamist (Tabel 2 iseloomustab...; Joonis 1 kirjeldab...) või kaudset viitamist. Viimasel juhul märgitakse viide lause lõppu sulgudesse – nt “Rekreatiivsetes tegevustes osalejate arv langeb järsult peale keskhariduse omandamist (Joonis 4).”;
- kui kasutatav tabel või joonis pärineb mujalt, peab joonise/tabeli all olema viide allikale, kust see võetud on – nt Allikas: TLÜ Spordisotsioloogia labori kooliõpilaste spordiharrastuse uuring, 2003.

Tiitellehe kujunduse näidis

TALLINNA ÜLIKOOL
Looduse ja terviseteaduste instituut
Rekreatsioonikorralduse õppekava

Autori ees- ja perekonnanimi

TÖÖ PEALKIRI

Bakalaureusetöö

Juhendaja: (tiitel, initsiaal, perekonnanimi)

.....
(juhendaja allkiri)

Tallinn 20...

Viidete ja kasutatud allikate loetelu vormistamise näited

Siinkohal toodud näited viitekirjete ja kasutatud allikate loetelu vormistamiseks järgivad Harvardi süsteemi. Näidetena esitatavad viited ja allikad on koostatud üksnes illustreerival eesmärgil. Mistahes sarnasus publitseeritud tööga on kokkusattumus.

Tekstisisene viitamine

Viitamine ühe ja kahe autoriga tööle:

Uudsus kerkib esile tuttavlike elementide ootamatutest kombinatsioonidest (Red, 1998).

White ja Brown (2004) käsitlevad... või ...uurimuses (White & Brown, 2004).

Kui autori nimi kajastub põhitekstis, siis seda vahetult järgnevas viites ei korrata; täpse tsitaadi korral on viide ka leheküljele:

Grey (2008: 56) väidab, et “...”

Kui töö on kolm või enam autorit, siis märgitakse viidete puhul ainult esimene autor ja “jt” või “et al.”:

Green jt (2004) leidsid, et... või ...leiti hiljutises uurimuses (Green, et al., 2004).

Kui esitatud tekst tuleneb mitmete autorite töödest; mitmete autorite tööd tuleb järjekindlalt järjestada kas aasta alusel või alfabeetiliselt:

Rekreatsioonil on Eestis, Soomes ja Iirimaal... (Valkoinen, 2000; Blue, 2001; Must, 2008).

Rekreatsioonil on Eestis, Soomes ja Iirimaal... (Blue, 2001; Must, 2008; Valkoinen, 2000).

Autori mitmele tööle korraga viidates tuleb tööd reastada vanemast uuemani; kui samal aastal on autorilt ilmunud mitu tööd, lisatakse alfabeetilisest järjestuses täht aasta juurde:

Red (1998; 2000a; 2000b; 2005) on oma uurimuste näidanud, kuidas...

Kui viidatakse kaudselt teise allika kaudu, kus antud mõtteid või tsitaati on kasutatud, peab tekstis olema kinnitus, et see, mida tsiteeritakse või refereeritakse, on võetud teisest allikast:

Nagu Red (1998 viidatud Must, 2008: 5) märgib... või ...(Red, 1998 viidatud Must, 2008: 5).

Sellisel juhul on selge, et autor on hankinud oma informatsiooni Mustalt, mitte Red'lt. Kasutatud allikate loendisse tuleb lisada ainult Must (2008). Viitamine mingi autori tööle teise autori töö kaudu ei ole hea tava ja seda peab võimalikult vältima! Kaude viitamist võib kasutada ainult erandjuhul, kui originaalteos ei ole kättesaadav.

Kasutatud allikate loetelu vormistamine

Raamatud

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) *Pealkiri*. Ilmumise koht: Kirjastaja.

Esimese väljaande raamatud:

Red, A. (1998) *Avoiding panic: how Americans exercise in everyday life*. New York: Beacon Press.

White, C.J. & Brown, H. (2004) *Public leisure*. London: Sagamore Press.

Hilisemate väljaannete raamatud:

Red, A. (2005) *Work and leisure*. 2nd ed. Berkeley: University of California Press.

Tõlgitud raamatud:

Grey, L. (2008) *Rekreatsioon kaasaegses ühiskonnas*. Inglise keelest tõlkinud Anna Hall. Tallinn: Valgus.

Toimetatud raamatud:

Blue, S.T. & White, S. (eds) (2003) *Leisure studies*. New York: Heaven Press.

Must, S. (toim.) (2008) *Eestlaste vaba aja harrastuste struktuur*. Tartu: Ilmatar.

e-raamatud:

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) *Pealkiri*. [meedia tüüp] Ilmumise koht: Kirjastaja. Kättesaadav: e-raamatu allikas ja veebiaadress. [Külastamise kuupäev].

Rose, R. (2005) *Global tourism*. [e-book] Chester: Castle Press. Kättesaadav: University Library/Digital Library/e-books <http://libweb.orglia.ar/E-books> [13.04.2009].

Artiklid

Artikkel kogumikus:

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) Artikli pealkiri. Kogumikus: Kogumiku toimetaja. *Kogumiku pealkiri*. Ilmumise koht: Kirjastaja, leheküljed.

Blue, S.T. (2001) Rethinking the concept of leisure. In: J. Black (ed.) *Reworking concepts in new century*. Ithaca: Cornell University Press, 23-37.

Valge, H. (1999) Rekreatsiooniteadused uue sajandi künnisel. Kogumikus: S. Must, toim. *Sotsiaalteadused muutuste tuules*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus, 33-46.

Artikkel ajakirjas:

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) Artikli pealkiri. *Ajakirja nimetus*, köide (number), leheküljed.

Brown, M. (2000) What leisure specialists know about recreation. *Leisure Studies*, 12 (3), 167-184.

Artikkel populaarteaduslikus ajakirjas:

Red, A. (1998) Shortage of recreation for poor grows in the U.S. *Leisure Times*, 21 April, 24, 12-15.

e-ajakirjad:

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) Artikli pealkiri. *Ajakirja nimetus*, köide (number), leheküljed kui olemas. Kättesaadav: veebiaadress. [Külastamise kuupäev].

Purple, C. (1999) What's wrong with recreation management? *Recreation Standard*, [Online] 13 (4), 38-40. Kättesaadav: <http://libweb.org/ia.ar/ejournals/328> [12.05.2009].

Ajalehe artikkel:

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) Artikli pealkiri. *Ajalehe täisnimetus*, Päev ja kuu leheküljenumber.

Hall, M. (2005) Kas eeskuju paneb liigutama? *Postimees*, 3. September, lk 8.

Kui autor puudub:

Postimees (2005) Kas eeskuju paneb liigutama?, 3. September, lk 8.

Online ajalehe artikkel:

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) Artikli pealkiri või dokumendi nimi. *Ajalehe täisnimetus*, Päev ja kuu. Kättesaadav: veebiaadress. [Külastamise kuupäev].

Hall, M. (2005) Kas eeskuju paneb liigutama? *Postimees*, 3. September. Kättesaadav: <http://sport.postimees.ee/?id=154023> [23.09.2005].

Ametlikud raportid

Viidatakse põhimõttel: Asutus (Aasta) *Raporti pealkiri*. Ilmumise koht: Asutuse nimetus.

Kultuuriministeerium (2010) *Liikumisharrastuse arengukava 2011-2014*. Tallinn: Kultuuriministeerium.

Lõputööd

Viidatakse põhimõttel: Autor, Initsiaal. (Aasta) *Lõputöö pealkiri*. Tase. Ülikooli nimetus.

Roosa, P. (2005) *Sõru linna noorte vaba aja harrastused*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool.

Internetist pärinevad allikad

Viidatakse põhimõttel: Autor või Allikas (Aasta) *Veebidokumendi või veebilehe nimetus*. [media tüüp] Kättesaadav: veebiaadress. [Külastamise kuupäev].

European electronic Library for Leisure (2007) *Can sleeping make you healthier?* [Online] Kättesaadav: <http://www.eell.edu.hth.sleeping> [17.07.2007].

Kaardid

Viidatakse põhimõttel: Kaardi autor, Väljaandmise aasta. Kaardi nimetus. *Kaardi seeria*, Lehe number, Mõõtkava, Väljaandja.

Regio (2006) Soomaa. *Eesti maastikud*, Leht 6, 1:1000, Eesti Maastike Kaitsekeskus.

Allikate järjestamine

Tekstis viidatud allikad esitatakse autori või toimetaja(te) perekonnanime järgi alfabeetiliselt järjestades.

Sama autori erinevad tööd järjestatakse nende väljaandmise järgi, st kõige varasem esimesena:

Red, A. (1998) Shortage of recreation for poor grows in the U.S. *Leisure Times*, 21 April, 24, 12-15.

Red, A. (2005) *Work and leisure*. 2nd ed. Berkeley: University of California Press.

Sama autori samal aastal välja antud töödele lisatakse väljaandmise aastale täht 'a', 'b' jne ning järjestatakse alfabeetiliselt tööde pealkirjade järgi:

Red, A. (2000a) *Beyond the boredom*. Chicago: University of Chicago Press.

Red, A. (2000b) *Leisure and recreation*. London: Cambridge University Press.

Kui sama autor kordub ka kaasautorluse kirjes, siis esmajärjekorras esitatakse selle autori ainuisikulised tööd, seejärel kaasautorluses olevad (järjestatakse esimese autori järgi).

Sama perekonnanimega autorite korral järjestatakse allikad eesnime järgi.

Lõputööde kaitsmisprotseduuri reeglid

1. Protseduuri juhataja, kelleks on kaitsmiskomisjoni esimees, kuulutab välja kaitsmise alguse ja tutvustab kaitsmisprotseduuri ja päevakava.
2. Kaitsmiskomisjoni esimees annab lõputööd kaitsvale üliõpilasele sõna oma töö tutvustamiseks.
3. Üliõpilane esitab püsti seistes oma ettekande, mille tutvustamiseks antakse lõputöö puhul 10 minutit ja magistritöö puhul 15 minutit. Seejärel võib üliõpilane soovi korral istuda. Ajalimiidi ületamise korral on protseduuri juhatajal õigus ettekanne katkestada.
4. Üliõpilase sõnavõtu lõppedes annab kaitsmiskomisjoni esimees sõna töö oponendile.
5. Retsensent esitab kokkuvõtlikult oma hinnangu üliõpilase lõputöö peamiste seisukohtade ja töö teostamise taseme kohta. Järgnevalt esitab retsensent küsimused. Kui retsensent kohal ei viibi, loeb kaitsmiskomisjoni esimees või tema poolt volitatud isik retsensendi kirjaliku arvamuse ja küsimused ette. Järgnevalt toimub väitlus lõputöö kaitsja ja retsensendi (või retsensendi puudumisel kaitsmiskomisjoni esimehe või tema poolt volitatud isiku) vahel. Retsensendi sõnavõtt, kaitsja vastamine küsimustele ja sellega seotud väitlus kestab kokku mitte rohkem kui 15 minuti.
6. Kaitsmiskomisjoni esimees annab sõna kaitsmiskomisjoni liikmetele lõputöö kaitsjale küsimuste esitamiseks. Väitlus jätkub kaitsja ja komisjoni vahel (mitte rohkem kui 5 minutit).
7. Kaitsmiskomisjoni esimees annab sõna kõigile kohalviibijatele (sh komisjon) lõputöö kaitsjale küsimuste esitamiseks. Järgneb ülddiskussioon (mitte rohkem kui 5 minutit). Kaitsmiskomisjoni esimees jälgib, et esitatavad küsimused ei kalduks kaitstavast lõputöö temast kõrvale.
8. Kaitsmiskomisjoni esimees annab sõna töö kaitsjale lühikeseks lõppsõnaks.
9. Kaitsmiskomisjoni esimees kuulutab üliõpilase lõputöö avaliku kaitsmise lõppenuks. Ühe lõputöö kaitsmise protseduur kestab orienteeruvalt 40 minutit.
10. Pärast kõikide antud päeva lõputööde avalikku kaitsmist hindab komisjon kaitstud töid kinnisel koosolekul. Kaitsmiskomisjoni otsuse teeb teatavaks kaitsmiskomisjoni esimees nii kaitsjaile kui kuulajaile vahetult pärast otsustamist suuliselt.